

Asia: YM008:00/2015, YM029:00/2016

Luonnos hallituksen esitykseksi (ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittaminen)

1. Hallituksen esityksen yleisperustelut

Yleiset kommentit lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevista lakiehdotuksista

Tavoite ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta on asiakasnäkökulmasta ymmärrettävä. Yhden luukun hankkeessa asiaa on edistetty huolellisiin selvityksiin pohjautuen. Valmistelu on ollut varsin yksityiskohtaista, ja lausuntoa pyydetään esityksestä, jossa on ehdotuksia useista laeista. Moni aiemmassa lausunossamme esiin nostamistamme seikoista on saanut selityksen valmistelun edettyä. Olemme tyytyväisiä, että aikaisemmassa vaiheessa esillä ollut päätösluonnoksesta kuuleminen on poistettu eikä kuulemiseen olla pääsääntöisesti esittämässä muutoksia. Luonnonsuojelulain poikkeamispäätösten asianosaistenten laajentaminen vain hakijasta esim. luonnonsuojelualan järjestöihin olisi tärkeää jo päätöksen valmisteluvaiheessa.

Sähköisten, joustavien ja toimivien asianhallinta- ja päätöksentekojärjestelmien saaminen valtiolle ja kuntiin on edellytys, että eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittaminen onnistuu. Järjestelmän tulisi paitsi toimia lupavaiheessa mahdollistaa myös valvonta ja se, että toiminnanharjoittaja voi päivittää toiminnan kuvaustaan myös päätöksenteon jälkeen. Sähköisen palveluiden kehittämisessä tulee pitää tavoite kirkkaana eikä siirtyä keskeneräisiin järjestelmiin ennen kuin järjestelmien toimivuus on käytännössä koeteltu ja eteenpäin kehitetty. On ensiarvoisen tärkeää, että sähköinen asiakirjahallinta ulotetaan koskemaan myös kuntia. Tästä on tarve myös säätää lailla, muuten on vaarana, että järjestelmiä ei hankita eikä niiden käyttöön kouluteta. Järjestelmien tulee helpottaa myös virkamiesten työtä asiakkaiden saaman hyödyn ohella.

Koordinoivan viranomaisen riittävät resurssit ovat luonnollisesti keskeisiä ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisen käytännön toteutuksessa. Luonnoksessa on selvästi tuotu esiin eri viranomaisten itsenäinen rooli ja vain teknisten ristiriitaisuuksien välttämistä on huolehdittava päätöksenteossa. On hyvä, että tässä selvityksessä on myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen olemassaolo ympäristöllisten menettelyjen kokonaisuudessa huomioitu. Yksittäiselle kunnalle ehdotuksesta aiheutuva lisätönn määrä arvioidaan marginaaliseksi, koska soveltamistilanteita todennäköisesti tulisi hyvin harvoin. On kuitenkin huomattava, että uusi ja

outu menettely tulee ensin oppia eri vaiheineen ja panna täytäntöön. Luonnoksessa todetaan, että riittävästä resursoinnista on huolehdittava.

Olennaista on, että päätöksenteossa käytettävä tieto ei perustu vain rekistereihin, vaan on oikeasti kohdetta ja sen vaikutuksia kuvaavaa. Nykyisellään valtionhallinnon tai kuntien rekisterit eivät ole sellaisella tasolla, että tietoa ympäristövaikutuksista tai luontoarvoista olisi riittävästi niistä saatavilla. Tiedon tehokkaampaan siirtymiseen tietojärjestelmiin tulee panostaa. Silti paikallistuntemuksen ja ympäristöasiantuntijuuden hyödyntämiseen jatkossa tulisinkin panostaa ja myös valtionhallinnossa tulisi ymmärtää niiden arvo. Tiedossamme ei ole selvitystä, missä olisi tutkittu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen AVI:lle antamien lausuntojen sisältöjen vaikutusta lupapäätöksen sisältöön. On todennäköistä, että vaikutus on ollut varsin vähäinen. Tämä on harmi ja heijastaa suhtautumista. Laillisuusharkintaisessa prosessissa olennaista on, että päätöksentekijällä on tarpeelliset selvitykset ja tiedot päätöksensä pohjaksi.

Koordinoivan viranomaisen riittävät resurssit ovat luonnollisesti keskeisiä ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisen käytännön toteutuksessa. Luonnoksessa on selvästi tuotu esiin eri viranomaisten itsenäinen rooli ja vain teknisten ristiriitaisuuksien välttämistä on huolehdittava päätöksenteossa. On hyvä, että tässä selvityksessä on myös kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen olemassaolo ympäristöllisten menettelyjen kokonaisuudessa huomioitu. Yksittäiselle kunnalle ehdotuksesta aiheutuva lisätyön määrä arvioidaan marginaaliseksi, koska soveltamistilanteita todennäköisesti tulisi hyvin harvoin. On kuitenkin huomattava, että uusi ja outo menettely tulee ensin oppia eri vaiheineen ja panna täytäntöön. Luonnoksessa todetaan, että riittävästä resursoinnista on huolehdittava.

Yleiset kommentit YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevista lakiehdotuksista

On hyvä, että YVA-menettelyn yhdentämissä rajataan lain soveltamisalaa. Nähtäväksi jää, kuinka moni hankehakija väittää, että muita vaihtoehtoja ei ole. Lähtökohtaisesti YVA-prosessi on luotu ennen lupamenettelyä toteutettavaksi ja arviointiselostus lupahakemuksessa huomioitavaksi.

2. Hallituksen esityksen vaikutukset

Pyydämme erityisesti arvioimaan esitettyjä taloudellisia vaikutuksia suhteessa lausunnonantajan omaan asemaan.

Ei taloudellisia vaikutuksia.

Onko esityksessä jäänyt joitakin olennaisia vaikutuksia huomioimatta? Jos on, niin mitä?

Olennaista on, että päätöksenteossa käytettävä tieto ei perustu vain rekistereihin, vaan on oikeasti kohdetta ja sen vaikutuksia kuvaavaa. Nykyisellään valtionhallinnon tai kuntien rekisterit eivät ole sellaisella tasolla, että tietoa ympäristövaikutuksista tai luontoarvoista olisi riittävästi niistä saatavilla. Tiedon tehokkaampaan siirtymiseen tietojärjestelmiin tulee panostaa. Silti paikallistuntemuksen ja ympäristöasiantuntijuuden hyödyntämiseen jatkossa tulisinkin panostaa ja myös valtionhallinnossa tulisi ymmärtää niiden arvo. Tiedossamme ei ole selvitystä, missä olisi

tutkittu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen AVI:lle antamien lausuntojen sisältöjen vaikutusta lupapäätöksen sisältöön. On todennäköistä, että vaikutus on ollut varsin vähäinen. Tämä on harmi ja heijastaa suhtautumista. Laillisuusharkintaisessa prosessissa olennaista on, että päätöksentekijällä on tarpeelliset selvitykset ja tiedot päätöksensä pohjaksi.

Kannamme huolta erityisesti siitä, että Suomen ympäristölupaprosessissa luonnonarvojen huomioiminen on ollut perinteisesti huonosti säänneltyä. Tämä on selkeä puute, jota pyrittiin viime ympäristönsuojelulakikierröksellä korjaamaan. Lopputuloksena oli luonnonarvojen huomioiminen lähinnä turvetuotannossa. Tämä on täysin riittämätöntä. Ympäristölupaprosessin tulee lähteä liikkeelle toiminnan sijoittamisen ja päästöjen luontovaikutusten huomioimisesta. Huomioitavaa on, että myös maankäytön suunnittelun prosessissa luonnonympäristöön liittyvät kysymykset jäävät monesti lapsipuolen asemaan, kun päätöksiä alueiden käytöstä tehdään. Erityislakien puolella tulee tehdä muutoksia, joilla oikeasti voidaan turvata suomalaisen luonnon monimuotoisuus, luontotyypit ja lajit.

Minkälaisiin tilanteisiin arvioitte lupahakemusten tai YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamisen käytännössä soveltuvan?

-

3. Kommentit pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin (ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittaminen)

- Yhteensovittavat lupamenettelyt (1-4 §)

3§

"voidaan hakijan pyynnöstä sovittaa"

Toisaalta voiko viranomainen olla sovittamatta ja millä perustein. Tästä oli kyllä perusteiluissa esimerkkejä, mutta silti mietityttää.

- Yhteensovittava viranomainen (5 §)

Perustelutekstistä sai käsityksen, että luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamispäätöksen kohdalla tätä lakia voitaisiin käyttää vain, kun AVI on yhteensovittava viranomainen. Pykälä ei kuitenkaan tätä edellytä. Maa-aineslain ja luonnonsuojelulain lajinsuojelun poikkeamisluvan yhteensovittava viranomainen olisi siten kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Ehkä selvennys voisi olla paikallaan.

- Hakijan neuvonta (6 §)

Pykälästä voi saada käsityksen, että muut kuin yhteensovittava viranomainen eivät voi tällaista tilaisuutta järjestää.

- Yhteensovittamisen aloittaminen ja keskeyttäminen (7 ja 13 §)

13 §

Yhteensovittamisen keskeyttäminen

Yhteensovittava viranomainen keskeyttää hakijan pyynnöstä lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittamisen. Keskeyttämisestä on tiedotettava sähköisesti yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivulla.

Voisi olla hyvä, että viranomaisellakin olisi oikeus keskeyttää menettely.

- Määräajat käsittelyvaiheille (8, 12 §)

-

- Hakemusten täydentäminen (9 §)

-

- Lupahakemuksista kuuleminen (10-11 §)

-

- Lupapäätösten antaminen (14-15 §)

15 §

Yhteensovittavan viranomaisen on lisäksi lähetettävä päätökset tiedoksi niille viranomaisille, joilta on pyydetty lausunto hakemuksista.

Tämä on näkemyksemme mukaan parannus aikaisempaan.

- Lupamaksut (16 §)

-

- Voimaantulo (17 §)

Vasta kun sähköinen lupa- ja valvontajärjestelmä on asianmukaisessa kunnossa sekä valtiolla että kunnissa.

- Ympäristönsuojelulain 47 c §, vesilain 11:1, luonnonsuojelulain 72 a §, maa-aineslain 4 c §, maankäyttö- ja rakennuslain muutokset, kaivoslain 40 a § ja kemikaaliturvallisuuslain 104 e §

-

- Ympäristönsuojelulain 47 b §, vesilain 12 a § sekä luonnonsuojelulain 72 b ja 61.5 §

-

4. Kommentit pykäläehdotuksiin ja niiden perusteluihin (YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittaminen)

- YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittaminen (YVA-laki 5 §, 22 a.1 ja 25 §)

-

- Ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisen yhdistäminen (YVA-laki 22 a.2 ja 27 §, ympäristönsuojelulain 44 a §, vesilain 11 a §)

-

5. Muut kommentit

Voitte kirjoittaa tähän mahdolliset muut kommentit esityksestä

Ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittaminen on hyvä asia. Nähtäväksi jää, paljonko yhtenäistämistä käytetään ja paljonko se oikeasti nopeuttaa lupien saamista. Toivoisimme, että jatkossa ympäristölainsäädännön kehittämisen lähtökohdat nousisivat jatkossa selvästi ympäristönsuojelun ja ympäristön tilan parantamisesta eikä vain elinkeinoelämän tarpeista.

Kannamme huolta erityisesti siitä, että Suomen ympäristölupaprosessissa luonnonarvojen huomioiminen on ollut perinteisesti huonosti säänneltyä. Tämä on selkeä puute, jota pyrittiin viime ympäristönsuojelulakikierröksellä korjaamaan. Lopputuloksena oli luonnonarvojen huomioiminen lähinnä turvetuotannossa. Tämä on täysin riittämätöntä. Ympäristölupaprosessin tulee lähteä liikkeelle toiminnan sijoittamisen ja päästöjen luontovaikutusten huomioimisesta. Huomioitavaa on, että myös maankäytön suunnittelun prosessissa luonnonympäristöön liittyvät kysymykset jäävät monesti lapsipuolen asemaan, kun päätöksiä alueiden käytöstä tehdään. Erityislakien puolella tulee tehdä muutoksia, joilla oikeasti voidaan turvata suomalaisen luonnon monimuotoisuus, luontotyyppit ja lajit.

Jutila Heli
Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry.